

S F A T U L

organul oficios a C. N. R. din Maramurăș

Apare odată pe săptămână. — Abonamentul : pe an 18 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 9 cor., pe $\frac{1}{4}$ de an 5 cor.

Ioan Bilțiu-Dancuș.

În fruntea foii noastre am pus numele unuia dintre cei mai aleși tineri, ce-i avem.

Cetitorii îl cunosc, fiindcă mai mulțeg articole de samă, scrise prin dânsul au împodobit ziarul nostru.

Colegii lui, învățătorii români din Maramurăș recunoscând vredniciile, iscusința, mintea deșteaptă, caracterul lui, l-au așezat în fruntea reuniunii învățătorilor, cu toate că a fost și este aproape cel mai tinăr dintre ei.

Noi îl știm, îl cunoaștem ca pe un bărbat tăcut, adânc cugetător, cu inimă de aur, — și hotărît. Se ține de zicala, că tace și face.

Întâmplările zilelor de mai de aproape, mișcărilor dușmănoase a așa numiților săcui i-au dat fratelui Bilțiu prilejul, în urma căruia este vrednic de toată stima, iubirea și încrederea noastră.

S'a întâmplat adecă că în săptămâna trecută, așazișii săcui, au intrat în frunțașa comună românească Săpânța.

În ochii lui Bilțiu faptul acesta a fost mai mult, decât, ca să poată fi suferit. În inima lui caldă a resimțit durerile, năcazurile, la cari vor fi expuși Săpânțenii, — a știut că sunt oameni bravi și ar avea lipsă nunai de oare-

careva organizare, ca să respingă pe vrăjmaș.

Fără multă resgândire, s'a hotărît, să sare în ajutorii lor.

Dela Câmpul-Lung, — aproape singur — trece în Săpânța și aci îl ajunge soartea nemiloasă, aci se întâmplă cu el aceea, pentruce numele lui se înalță, se ridică peste rândurile noastre.

Dușmanul îl cunoaște pe învățătorul din Sat-Slatină, — și-i succede, rănit și sângerând — a pune mâna pe el.

Ne spun oameni vrednici de toată încrederea, că l-au văzut abia viu, — sângele îi curgea vale din cap, nas și urechi — îl purtau alții.

Iată o jertfă a idealismului, iată o pildă vie, cum e respectat la cei de dincolo un bărbat care ia în serios principiile lui Wilson atunci, când de dincoace câți spioni toți cel mult dacă sunt arestați pe câteva ore; atunci când o legiune întreagă din cei cari s'au purtat nevrednic față de neamul românesc — sunt sub scutul românimei, fără a li se întâmpla ceva.

Casul învățătorului Bilțiu ne este bun exemplu cum avem să ne purtăm față de cei ce ne vrăjmașesc; și mai ales e un bun exemplu pentru mulți români, cari se îndeasă și aleargă să fie recunoscuți între cei dintâi.

Prețul 40 fil.

Da! Fapte de-asemenea, ca alui Bilțiu; ținută hotărîtă, ca alui Bilțiu: îi asigură fieștecui loc de frunte, dar acei, cari la trecutul lor nu au alte de înșirat, decât că sunt Români născuți, — să fie puțin mai modești, până când îi va ști lumea că ținuta lor e peste valurile zilelor, împrejurărilor, și conjuncturilor.

* * *

Ruperea relațiilor diplomatice cu guvernul republicei maghiare.

Legățiunei Române

din Budapesta.

Vă rog să faceți guvernului maghiar din Budapesta următoarea comunicare:

Având în vedere, că guvernul republicei maghiare contra înțelegerii avute, înrolează cu forța în armata maghiară feciorii de pe teritoriile ce stau încă în administrația sa, și în contra ordinului dat la timpul său de ministrul de războiu maghiar, îi silește să jure sub steagul maghiar;

având în vedere, că guvernul republicei maghiare disolvă cu forța gardele române și că comandantii acestor garde în parte au fost deținuți, și destitue în mod volnic, și persecută funcționarii români, cari singuri au fost în stare să scutească în timpul revoluției viața și averea locuitorilor maghiari din acele ținuturi și au susținut și mai departe ordinea publică, ceea-ce chiar și autoritățile maghiare au recunoscut;

având în vedere, că armata regulată maghiară, cât și bandele iregulare, plătite din visteria statului și transportate cu mijloacele de comunicație ale statului, jefuesc satele românești, omoară și chinuesc locuitorii români în modul cel mai neomenesc, făcându-se nevrednici de secolul luminei în care trăim;

având în fine în vedere, că toate aceste acte volnice nu numai, că sunt — cu discon-

siderarea notei Consiliului Dirigent, din 20 Ianuarie a c. — tolerate de guvernul republicei maghiare, ci în mare parte, sunt fapte comise sau puse la cale de acest guvern, atunci când pe teritoriul guvernat de Consiliul Dirigent viața și averea locuitorilor maghiari n'a fost nici în un singur caz atacată:

Consiliul Dirigent Român din Sibiiu. nu se mai simte îndemnat a susține cu guvernul republicei maghiare contactul avut și în consecință revoacă pe plenipotențiarul său trimis la acel guvern.

Sibiiu, la 2 Martie 1919.

Iuliu Maniu m. p.
președintele C. D. R. Sibiiu.

Pe-al nostru steag.

de Andrei Bârsan.

Pe-al nostru steag e scris unire,
Unire'n cuget și'n simțiri
Și supt măreața lui umbrire,
Vom înfrunta ori ce loviri.

Acela'n luptă grea se teme,
Ce'n lume e rătăcitor,
Iar' noi româniin ori ce vreme,
Vom fi, vom fi învingători.

Am înarmat a noastră mână,
Ca se păzim un scump pământ,
Dreptatea e a lui stăpână,
Iar domn e adevărul sfânt.

Si'n cartea vecinicieii scrie,
Că țări și neamuri vor peri,
Dar mândra noastră Românie,
Etern, etern va înflori.

Invingători, cu verde laur
Noi fruntea nu ne'npodobim,
Nici scumpele grămezi de aur
Drept respălțire nu dorim.

Stiind că'n viața trecătoare
Eterne fapte-am împlinit,
Si chinul morții 'ngrozitoare
Bogat, bogat e răsplătit.

Înriurirea streinilor.

Sub robia de 1000 ani s'au stricat și moravurile. Cuiul strein încă nu l-am putut scoate din casă. Românul din Maramurăș și azi merge la strein și întreabă: „Ce și cum stăm cu România-Mare?” De bună seamă streinul văzându-și cinstea neștirbită, îl poartă de nas cu scornituri și îi slăbește curajul. Mulți fără miros strein nici că se simt bine, fără îndemnul streinului nu-și știu îndrepta pașii, iar de gândit nici că le vine la socoteală. Streinii erau cleștele, cu cari Ungurii învărtu în frigare bunul Românului, ei nici azi nu-și știu afla locul în noua rânduială românească. De o-parte își tem drepturile moștenite dela Unguri, de alta parte sunt cu neîncredere față de noii stăpâni, până eri storși de dânșii în numele ideii ungurești. E frică și de pornirea Românilor spre negoț și întreprinderi. Pe deasupra e groază de ceva necunoscut prin care funcționarii unguri îi sperie. Din toate acestea iese o stare sufletească care se teme de înoiri. Acest suflet nu poate scăpăra nici o schintee de adevăr pentru Români, pentru aceea zicem: „Feriți-vă de cuiul strein în casă și de sfatul streinului!”

Poporul român a fost pururea răbdător, a cinstit legea streinului. Nu voim să persecutăm streinii, una dorim, ca streinii să se știe împăca cu nevoile și dorințele noastre. România-Mare are lipsă de neguțatori cinstiți, de întreprinzători sîrgunicioși, de fabricanți isteți. Acestora viitor de aur le zimbește din ori' ce colț al României-Mare. Dacă însă vor asculta de amăgirile Ungurilor bancrotați, nu vor încunjura soarta lor.

Noi trebuie să ne pregătim, să ne organizăm, ca să nu simțim lipsa streinilor. Negoțul și industria — meseriile — sunt pentru noi pământ necunoscut. Tinerimea noastră trebuie a o crește în acest spirit. Astfel vom putea înlocui streinii și scăpa de influința, de înrăurirea streină.

Cu vremea streinii vor avea și primi o creștere românească și atunci nu numai interesele, folosul le va dicta o ținută românească, ci și simțăminte mai cum se cade.

Ungurii prin restălmăciri și scornituri fac să se creadă că mai poate fi vorbă de stăpânire

ungurească. Lăsați toată nadejdea, Români și streini, oameni de socoată și gândiri, priviți în lume și vedeți, că toate sunt zădarnice, toate sunt pierdute pentru Ungurime.

Noi Românii din virtutea noastră, din voința și puterea noastră vrem o Românie-Mare. Suntem în drepturile noastre și numai morți putem să renunțăm la dreptul nostru.

Dr. Vasile Filipciuc.

Dare de samă

despre contribuțiile pentru Cons. Național Român.

Continuăm lista dăruitorilor din Jeud (vezi No. 5).

Colecta harnicilor Români *Stefan Maroș, Găvrilă Hotico și Găvrilă Pleș a dieciței*:

Jon Pleș leahu, Grigore Țiplea inv. 100—100 cor., Găvrilă Hotico lui Grigore. George Dunca a moași, Nicoară Chindris, Găvrilă Ugoci 50—50 cor., Ștefan Maroș, Vasile Florea a cătunii 40—40 cor., Găvrilă Mariș cuheriu, Vasile Florea pitui, George Sas lui Ilieș, Găvrilă Chindriș nănaș, Grigore Chindriș vălenar, Vasile Bizău lui Ion, Ion Bizău caba, Ion Pleș coșot, Ion Chindriș ciuclă, Petrea Hotico vădiucan, Dumitru Ilea chimu, Dumitru Chindriș grijan, Ilieș Dunca bobuț, Găvrilă Florea cătuni, Găvrilă Iusco flițau, Grigore Jusco flițau, Vasile Mariș dan, Ion Pleș a birăului, George Mariș dan, George Ugoci, Vasile Dunca bārboș, Toader Pleș siminău, Dumitru Pleș bedrilă, Găvrilă Pleș dieciții 20—20 cor.

(Va urma.)

Maramurășana“ institut de credit și economii, cumpără obligațiuni de 50 și 1000 coroane dela împrumutul al 7-lea de războin ungar, adecă de cele emise cu datul 15 Noemvrie — 31 Decemvrie 1917. Cei cari au obligațiuni de aceste se grabească, să nu scape prilejul bun de a-le vinde.

ȘTIRI

DIN MARAMURAS

Reluarea circulației pentru trenurile de povoaară. Pentru ca populațiunea comitatului nostru să nu sufere lipsă în alimente, s'a permis din partea Comandamentului militar, circulația trenurilor de povoaară și peste linia demarcațională.

Se sperază în o înaintare a armatei române pe întreagă linia, în care caz vor putea circula în curînd și trenurile de persoane.

Iafurile bandelor săcuc și nu mai înceata în Săpânță. Săcucii își fac de cap în Săpânța, sărăcesc dea binele pe bieții românași. Le strâng tot ce au în jurul căsii, ba cei mai mult, la urmă își bat și joc de năcazul omului. Unei biete femeii văduve Pop Ileana Vlădicoaie i-au dus 50 ouă; femeia îl roagă să-i plătească barăm ceva pentru ele, ungu-rul marinimos îi dă un bilet în care recunoaște că a cumpărat ouăle, pe cari le-a plătit cu 24 coroane. Femeia se prezintă cu biletul la comandant pentru ași primi plata, unde însă e împrôscată afară sub titlul că cere de două ori prețul. Lui Pop Toader I. Dumitru Muscalul i-s'a dus slănina dela 2 porci: și acesta a primit un bilet în care era îndrumat să meargă la Dzeu să primească prețul. Au spart prăvălia sătenească, ducând ca 5 saci fărină și peste 2000 coroane. O se platiți în curînd scump batjocurile ce le faceți!

Sfat național român în Rona de sus. În zilele trecute, ne-a făcut o plăcută surpriză rusinii din Rona-de-sus. S'a prezentat înaintea președintelui Dr. Kindriș o delegație în frunte cu Mihai Bodnariuc, predându-i protocolul de constituire a Sfatului național român. Am trăit totdeauna în pace, frăție și bunăînțelegere cu românii — a zis conducătorul delegației, cu ei dorim a vieții și în viitor.

Noi cari le-am fost frați de suferință, le asigurăm din partea noastră toate drepturile câștigate pe urma eliberării din robia ungerească.

Comisie franceză în Ardeal. Suntem înformați din izvor sigur, că în curînd va sosi la Sighet din încredințarea generalului Foch o comisiune franceză, care vizitează toate trupele de pe întreg frontul ardelenesc.

Vă așteptăm cu drag fraților, cari veniți în numele Franței, a sorei noastre scumpe. Vă vom destăinui toate durerile și asupririle ce am îndurat mai bine de 1000 ani și ne-om esprima recunoștința pentru ajutorul ce ne — ați dat în lupta noastră de desrobire.

Jandarmarie română în Maramuraș. În 12 crt. a sosit în Sighet căpitănul Ciorescu, însărcinat din partea Consiliului Dirigent cu organizarea Jandarmăriei române în Maramuraș.

Mișcări bolșeviste în Vișăul de sus. Între Țișterii din comuna Vișăul de sus a încolțit se vede bolșevismul. La sfatul conducătorilor socialiști comuniști o ceată de Țișteri au atăcat garda română și pe cei câți-va soldați români concrezuți cu organizarea gardei. Pentru restabilirea ordinii au fost trimisă din Sighet o companie de soldați, făcând rânduială în câteva oare. Au deținut 30 de vinovați. Conducătorul cetei a fost găsit mort înecat în o groapă cu var, unde s'a ascuns dinaintea pedepsei.

Dnii abonenți din loc sunt rugați a-și ridica foaia la librăria Fekete.

DIN LUMEA MARE.

Turburări din orașul Pozsony. În orașul Pozsony ocupat de Cehi, guvernul unguresc a pus la cale cu ajutorul socialiștilor o grevă a tuturor muncitorilor, comercianților și funcționarilor. Socialiștii prezenți la adunare în piață, au atăcat soldații cehi concrezuți cu susținerea ordinii. Cehii s'au folosit de arme. Au rămas 6 morți și o mulțime de răniți. Asupra cehilor sau puscat din căsi și ferești.

Editor și Proprietar: C. N. R. din Maramuraș.

Redactori responsabili: Dr. Vasile Kindriș și Dr. Titu Doros.